

bhansa

AGENCIJA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO
I PROMETA
KOMUNIKACIJA I PROMETA
TRGOVINA PROMETA
POSREDOVANJE PROMETA
2011. 2016.

Broj: 1-02/05/14-29-2-5699/16

Mostar, 29.12.2016. godine

A.M./V.J/S.HŽ

**BOSNA I HERCEGOVINA
MINISTARSTVO KOMUNIKACIJA I PROMETA**

Trg BiH 1

71000 Sarajevo

n/r gosp. Ismir Jusko, ministar

**Predmet: Informacija o provedbi projekta South-East Axis Free Route Airspace (SEAFRA) ,
dostavlja se**

Poštovani gospodine ministre,

Obraćam Vam se ponukan, u posljednje vrijeme, zabrinjavajućim odnosom Direkcije za civilno zrakoplovstvo (BHDC) prema Agenciji za pružanje usluga u zračnoj plovidbi BiH (BHANSA) u nadi da ćete Vi, u sklopu svojih ovlasti i u najboljem interesu sektora civilnog zrakoplovstva u BiH, pomoći u otklanjanju zapreka i ispunjenju obaveza države Bosne i Hercegovine.

Ovim putem želim Vas informirati o implementaciji projekta **South-East Axis Free Route Airspace (SEAFRA)** u zračnom prostoru BiH.

Koncept Free Route Airspace (u daljem tekstu: FRA) u našoj državi podrazumijeva neograničeno slobodno planiranje i korištenje zračnog prostora iznad nivoa leta 325 (FL325), odnosno iznad 9.900 metara visine, a isti je reguliran Uredbom EC 716/2014 s rokom realizacije 1. siječnja 2022. godine.

Projekt SEAFRA jedan je od ključnih postignuća u okviru inicijative EU-a za uspostavu Jedinog evropskog neba (Single European Sky), neovisnog o državnim granicama ili granicama funkcionalnih blokova zračnog prostora (FAB), s ciljem povećanja sigurnosti i učinkovitosti, kao i kapaciteta zračnog prometa u Evropi.

Ovo je ujedno i prvi put da je u Evropi uveden FRA na području čak četiri države, u ovom slučaju Hrvatske, Srbije, Crne Gore i Bosne i Hercegovine, što dokazuje mogućnost realizacije zajedničkih projekata država u regiji a sve u cilju ispunjavanja uslova za pristupanje EU.

Benefiti uvođenja SEAFRA projekta su:

- Skraćivanje putanja zrakoplova za oko 2880 NM (nautičkih milja) na dnevnom nivou;
- Smanjenje potrošnje goriva na dnevnom nivou za 9,3 tone što za jednu godinu iznosi oko 3,4 miliona kg;
- Zaštita okoliša smanjivanjem potrošnje goriva i emisije stakleničkih plinova u iznosu od 30 tona CO₂ na dnevnom nivou, odnosno 11 miliona kg na godišnjem nivou, te smanjivanjem emisije dušikovog oksida NO za 110 kg na dnevnom nivou što odgovara oko 40 hiljada tona na godišnjem nivou;
- Primjena novih ATM tehnologija;

Adresa: Ortiješ b.b. 88000 Mostar, Bosna i Hercegovina | **Tel:** +387 36 281 000; **Fax:** +387 36 281 010;

E-mail: info@bhansa.gov.ba | **Internet:** www.bhansa.gov.ba

Identifikacijski broj: 422768565000 | **UniCredit Bank d.d.** 3381302231671053

bhansa

OPŠTINA MOSTAR
IZ OBLASTI
POSREDOVANJE
POSREDOVANJE
POSREDOVANJE
POSREDOVANJE

- Smanjenje cijene preleta preko naše države što posljedično dovodi do veće konkurentnosti, povećanja obima zračnog prometa povećanje priliva direktnih finansijskih sredstava;
- Provedba SEAFRA projekta je ključni faktor u okviru inicijative uspostavljanja „Jedinstvenog evropskog neba (Single European Sky)*“ nezavisnog o državnim granicama ili granicama funkcionalnih blokova zračnog prostora, s ciljem povećanja sigurnosti i učinkovitosti, kao i kapaciteta zračnog prometa u Europi;
- Povećanje kompatibilnosti za buduće širenje FRA prostora iznad šest država što bi nastalo spajanjem postojećih SEAFRA i SAXFRA (Slovenija i Austrija).

U cilju provedbe gore navedenog projekta BHANSA je 18.02.2015. godine sa Kontrolom letenja Srbije i Crne Gore SMATSA d.o.o. (u daljem tekstu: SMATSA) i Hrvatskom kontrolom zračne plovidbe (u daljem tekstu: HKZP) potpisala Memorandum o suradnji. Spomenutim memorandumom navedene strane su iskazale spremnost na međusobnu saradnju za implementaciju projekta pod nazivom SEAFRA (odnosno primjeni prekograničnog slobodnog planiranja ruta letenja iznad nivoa leta 325).

Nakon provedene koordinacije aktivnosti sa HKZP i SMATSA dopisom broj: 1-02-14-1-4298/16 od 29.09.2016. BHANSA je sukladno Listi originatora podataka i podacima koji se objavljuju putem objedinjenog paketa zrakoplovnih informacija (IAIP) broj: 1-16-02-3-1291-4/15 od 10.07.2015. godine, a na koje je BHDCA dala odobrenje broj: 3-2-29-8-UP1-17-16/15 od 17.07.2015. godine, dostavila prijedlog teksta dijelova AIP-a BiH (ENR1,3 i ENR 2.2), posebno naglasivši da nema nikakvih promjena u ATM funkcionalnom sistemu BHANSA uvođenjem H24 SEAFRA, jer se ista provodi u dijelu zračnog prostora BiH u kojem usluge pružaju HKZP i SMATSA, odnosno iznad nivoa leta 325 (9900metara).

Dopisom broj: 3-2-29-10-748-2/16 od 14.10.2016. godine BHDCA je tražila od BHANSA da dostavi informaciju na koji način su usuglašeni prijedlozi tekstova i rokovi za objavu .

BHANSA je postupajući po navedenom dopisu BHDCA već dana 20.10.2016. godine dopisom broj: 1-02/14-14-1-4298-2/16 dala detaljno obrazloženje, nakon čega od BHDCA do danas nije zaprimila nikakav službeni stav te je BHANSA 27.10.2016., objavila AIP SUP 3/16 FREE ROUTE AIRSPACE BEOGRAD FIR/UIR, SARAJEVO FIR AND ZAGREB FIR/UIR SOUTH-EAST AXIS FRA(SEAFRA) s datumom stupanja na snagu 8.12.2016.

Pored toga, a u svrhu ažuriranja baza podataka u operativnom sistemu zbog prilagodbe za FRA BHANSA je dopisom broj: 1-05-29-3-4781/16 od 03.11.2016. obavijestila BHDCA o notifikaciji promjene u ATM funkcionalnom sistemu. BHDCA je dopisom broj: 3-2-29-10-UP1-482-3/16 od 01.12.2016. istu i prihvatila.

Bez obzira na svu navedenu prepisku između BHANSA i BHDCA, i navedeno prihvaćanje promjene u ATM funkcionalnom sistemu, kao i nepostupanje BHDCA po dopisima upućenim od strane BHANSA, BHDCA je dana 28.12.2016. godine provela inspeksijski i stručni nadzor po služenoj dužnosti u BHANSA. Trenutno očekujemo rješenje o izricanju mjera koje će tražiti od BHANSA poništenje AIP SUP 3/16 FREE ROUTE AIRSPACE BEOGRAD FIR/UIR, SARAJEVO FIR AND ZAGREB FIR/UIR SOUTH-EAST AXIS FRA (SEAFRA). Ovo u konačnici znači da se svi nabrojani pozitivni efekti SEAFRA projekta poništavaju, narušava međunarodni ugled BiH i opstruira razvoj civilnog zrakoplovstva.

bhansa

AGENCIJA ZA POKRETAČENJE
POSREDOVANJE U PROMETU
POSREDOVANJE U PROMETU
POSREDOVANJE U PROMETU
POSREDOVANJE U PROMETU

Posljedično bi došlo bi i do nanošenja izravne štete za avioprijevoznike zbog većih troškova čime se konkurentnost zračnog prostora BiH značajno umanjuje.

Koristim ovu priliku da Vas informiram i da je u medijima objavljeno više tekstova u kojima se BHANSA izlaže medijskom linču i obmanjuje javnost, i to, slučajno ili ne, uoči i za vrijeme provođenja spomenutog inspeksijskog i stručnog nadzora.

Ovakvi postupci stvaraju sumnju u stvarne namjere provedenog inspeksijskog i stručnog nadzora. Ovakvim postupcima se BIIDCA stavlja u funkciju opstrukcije daljeg razvoja civilnog zrakoplovstva u BiH, a BHANSA dovodi u nezavidan položaj u odnosu na druge pružatelje usluga u zračnoj plovidbi.

Poštovani ministre, ovim putem Vas pozivam da u skladu s Vašim ovlastima poduzmete odgovarajuće mjere iz svog djelokruga kako bi se zaštitila budućnost upravljanja zračnim prometom iznad Bosne i Hercegovine i kako bi država Bosna i Hercegovina, a samim time i BHANSA kao pružatelj usluga u zračnoj plovidbi nastavila ispunjavati udovoljiti međunarodnim standardima, odnosno potrebama i zahtjevima zrakoplovnih kompanija koje koriste naše usluge.

Takoder Vas molim da svojim autoritetom pomognete da se pitanja od strateškog značaja za razvoj civilnog zrakoplovstva rješavaju kroz institucije BiH.

S poštovanjem,

Dostaviti:

- naslovu
- Generalno tajništvo Vijeća ministara BiH
- Vijeće Agencije
- a/a